

Трагедія роду Половців - це трагедія України (за романом Ю. Яновського «Вершники»). Твір 11 клас

Юрій Яновський — один із найвидатніших романтиків в українській літературі. У роки громадянської війни майбутній письменник, як і весь цвіт митців, бився зі зброєю в руках під українськими прапорами проти більшовиків. Варто згадати, що петлюрівськими офіцерами були Петро Панч і Андрій Головка, сміливими вояками за незалежну Україну — Володимир Сосюра й Борис Антоненко-Давидович, добровольцями-кіннотниками Олександр Копиленко й шістнадцятирічний Юрій Яновський. Чиновниками в українському уряді були Павло Губенко (Остап Вишня), Павло Тичина та Юрій Смолич. Звичайно ж, радянська влада підім'яла усіх їх під себе, але петлюрівська закваска залишилася в них на все життя.

Громадянська війна закінчилася поразкою Української Народної Республіки. Життя продовжувалося, і треба було пристосовуватися до нових умов. Юрій Яновський вступив до Київського політехнічного інституту, писав спочатку вірші, потім перейшов на прозу, підготував і надрукував свої твори окремим виданням 1935 року вийшов друком його роман у новелах «Вершники».

«Подвійне коло» — це назва першої новели роману «Вершники». У ній письменник описав трагедію братів Половців, які зустрілися в степу під Компаніївкою у смертельному бою, адже прибилися до різних берегів: Андрій командував загоном деніківців і мріяв повернути старі порядки, відновити царську владу; Оверко боровся за незалежну Україну й воював у кінноті петлюрівців; Панас і п'ятнадцятирічний Сашко були махновцями, а старший Іван був більшовиком і воював у Червоній Армії. Зустрівшись у бою, брати, ніби охоплені якимсь безумством, убивають один одного. Оверко вбиває Андрія, адже вважає, що його правда вища за братню любов і батьківський завіт. Коли перед смертю Андрій нагадує брату слова старого Половця: «Тому роду немає переводу, де брати милують згоду», Оверко відповідає, що рід — це основа, але найперше має стояти незалежна держава.

Перше коло завершилося: Оверко зарубав Андрія. Та, убиваючи брата, він навіть не підозрював, що така сама доля чекає й на нього: дуже скоро він стоятиме перед Панасом, проклинатиме брата-ворога й нагадуватиме йому про батьківський заповіт. Ніщо не зупинило Панаса — іменем батька Махна Оверкова смерть вилетіла з маузера брата.

Трагічність подій підкреслюється описами епізодів із життя батька, старого Мусія, який походить берегом моря, матері, старої Половчихи, яка торгує рибою на базарі. Вони навіть не підозрюють, що сини, гілки одного кореня, убивають один одного. Батьки виховували синів у праці, у повазі до людей, були завжди прикладом подружньої вірності. У новелі «Шаланда в морі» розповідається про вчинок Мусія, який у страшний шторм врятував шаланду, без якої артілі було б важко вижити. Рибалки впливли, пішли додому, бо були впевнені, що їхній ватаг загинув, і тільки Половчиха стояла на березі, вдивляючись у розбурхане море, шукаючи поглядом шаланду, яка то пірнала, то виринала серед бурхливих хвиль кілем догори. Раптом жінці здалося, що човен наближається до берега. Вона по коліна зайшла в холодну воду і побачила Мусія, який плив і штовхав шаланду попереду себе. Чоловік і дружина під крижаним вітром витягли човен на берег і, ніжно обнявшись, пішли до домівки. Так вони ходили все життя. То як же могло статися, що в такого подружжя вирости сини, які повбивали один одного? На мою думку, це сталося через те, що в буремні роки вони забули батьківський наказ:

«Тому роду не буде переводу, в котрому браття милують згоду». Із п'яти синів-велетів, братів Половців, живими залишилися тільки двоє: більшовик Іван, активний революціонер, і п'ятнадцятирічний Сашко, який люто ненавидів старшого брата.

Троє братів Половців, троє дубів-красенів, цвіт нації, полягли на полі бою від рук найрідніших людей за ідеї, за чийсь інтереси, що не мали нічого спільного ні з їхнім батьком, ні з матір'ю, ні з родом. Доля й політика розвели синів Половця навіть не по різні сторони барикад, а в різні кутки якогось фантастичного квадрата, звідки нема виходу. Історія людства знала багато прикладів, коли рідні по крові люди боролися за різні ідеї. Але, мабуть, тільки історія України знає приклади, коли члени однієї родини сповідували аж чотири ідеології, серед яких не було жодної, у центрі якої стояла б людина, її життя та інтереси роду. Саме це було й залишається найбільшою й найстрашнішою бідою нашого народу.